

2 CORINTIOS

¹ Anin ja rin Pablo, Dios rya'on chwe chi in-ocnak apóstol rxin ja Jesucristo. Anin wachbil ja kach'alal Timoteo ntz'ibaj jawa' carta ri' in ntakel ewq'uin wach'alal ja nemol ewi' pa rubi' ja Dios chipan ja tinamit Corinto. In ntakel cuq'uin chakaja' canojel ja kach'alal ja re xin Dios ja rec'o chipan ja jule' chic tinamit ja c'o chipan ja departamento Acaya. ² Ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake rachbil ja quicotemal xin Dios ja ta ri' xtecochij más tre ja katata' Dios in tre ja kajaw Jesucristo.

³ Ni ta xtiya' wi' ruk'ij ja Dios, arja' Dios in Tatixel rxin ja kajaw Jesucristo, arja' jun Tatixel ja ni rxin wi' chi npokonaj kawach, arja' jun Dios ja ni rxin wi' chi nyukba' kac'u'x. ⁴ Ja tok nokq'ueje' chipan ja rpokonal xa nak ta rpokonal, arja' ni nyukba' wi' kac'u'x. Queri' nuban chake utzc'a chi ajoj tok nekatz'at ja winak ja rec'o chipan ja rpokonal xa nak ta rpokonal nokcowini nkayukba' quec'u'x eje'e' chakaja'. Cani' nuban ja Dios chake, arja' nyukba' kac'u'x ajoj queri' c'a nkaban chique ja winak, ajoj nkayukba' chic quec'u'x eje'e' chakaja'. ⁵ Congana nkatij rpokonal ja cani' xuban ja Cristo pro ja tok congana rpokonal nkatij xa jani' nyukba' más kac'u'x ja Dios chakaja' pro xa rmal ja xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo tok nuban queri' chake. ⁶ Ajoj tok nkatij rpokonal jari' c'oli rc'amonto chewe como nokcowini nkayukba' más ec'u'x in nixtotaj más rmal ja Dios. Ja c'a tok Dios

nyukba' kac'u'x ajoj jari' nokcowini nkayukba' chic ec'u'x ixix in nixtotaj más rmal ja Dios. Jawa' ja c'a xinbij chewe ri' congana nixruto' chi rcoch'ic nojel ja rpokonal ja cani' nokk'ax ajoj chipan. ⁷ Ajoj bien kotak chi nixcowini necoch' como kotak chi ja tok ixix jun netij ja rpokonal jari' ixix jun chakaja' nyukbax ec'u'x rmal ja Dios.

⁸ Queri' nbij chewe wach'alal como ajoj nkajo' chi newotakij nak rbanic ja nimlaj rpokonal ja katij chipan ja departamento Asia, ni katzij wi' chi jun nimlaj rpokonal congana lawulo', congana capuj kac'u'x rmal: —Ni nokcam wi', xokche' kaj. ⁹ Ja tok kach'ob chi xa camíc cajal chic chikawach jari' xuc'ut chikawach chi rjawaxic chi solo ruq'uin ja Dios nyuke' wi' kac'u'x, jun Dios ja nyico quixin ja camnaki' chipan ja camíc, bien ch'obtaj kumal chi mta noc wi' ja xtiyuke' kaj ta kac'u'x kuq'uin ajoj kayon. ¹⁰ Como ja Dios arja' xokruto' chipan ja camíc pro jun camíc congana lawulo', arja' rmajon kato'ic camic in ni yukul wi' kac'u'x ruq'uin chi nokruto' na chwak cabij chakaja'. ¹¹ In ixix chakaja' wach'alal, ko'eto'o' pan oración. Ja tok e q'uiy chewe nqueban orar pa kacuenta in tok nc'axaxi ja coración rmal ja Dios in noktotaj rmal tokoc'ari' e q'uiy chakaja' nemaltioxin tre ja Dios como arja' nto'o' kaxin.

¹² Como ajoj wach'alal congana nokquicoti ja mta nak ta kabanon ja xtiti'on ta kaconciencia rmal, ch'ajch'oj rij rwach ja kabanon, ni majun nak ta kawawan ta pa tak kanma. Ni quirwari' ja kabanon chiquewach ja winak in pior

c'a chewach ixix. Ma kana'oj ta ajoj nkacoj pro ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake jari' nsamaji pa tak kanma chi rbanic nojel ja nkaban. ¹³ Jawa' carta ri' ni majun engaño rc'an, ni queri' nbij ja carta ja cani' nesiq'uij, bien nixcowini nech'ob ja nbij. Ja ngana anin, kas ta xtich'obtaj emwal chijutij. ¹⁴ Ec'oli chewe ja bien ch'obtajnak chic cumal chi ajoj ok utzlaj tak ajsamajela' rxin ja Jesucristo in congana nequicot chakij, in ajoj congana nokquicot chewij ixix chakaja', in niquirwari' kabanon ewq'uin ja tok xtipi chic jutij ja kajaw Jesús.

¹⁵ Ja tok xinch'ob chi nban jun viaje, como c'o nconfianza ewq'uin chewi' tok xinch'ob chi ewq'uin nink'ax wi' nabey in nink'ax chic jutij ewq'uin ja tok xquinmelojto. Ja ngana anin, nixquicot rmal ja ca'mul nink'ax ewq'uin. ¹⁶ Quewa' xinch'ob ri', nink'ax ewq'uin nabey c'ac'ari' ninbe chic chipan ja departamento Macedonia c'ac'ari' nink'ax chic jutij ewq'uin c'ac'ari' nineto'el chi ninbe chic pa Judea. Queri' xinch'ob. ¹⁷ Pro como ma xinbe ta ¿la xa ma ch'obol ta xinban nech'ob ixix, la xa ngana anin xinban kaj nuyon nech'ob ixix, la xa chi nuchi' c'o wi' nech'ob ixix ja tok xinbij chi can ninbe ewq'uin? Anin ma in queri' ta. ¹⁸ Cani' tre ja Dios arja' ni nuban wi' cumplir ja ntzujuj, arja' rotak chi ma chi kachi' ta c'o wi' ja kabij chewe. ¹⁹ Como ja kaya' rbixic chewe jari' Jesucristo ja Ralc'wal Dios, queri' xinban anin e wachbil ja Silvano in Timoteo. Ja Jesucristo arja' mta jutij xbij ta jun tzij ja xta chuchi' c'o wi' pro ni nuban wi' cumplir ja ntzujuj. ²⁰ Queri' nbij chewe como ruq'uin

ja Jesucristo nkawil wi' nojelal ja rtzujunto ja Dios chake in rmal ja Jesucristo tok nkabij amén como jari' nkayabey ruk'ij ja Dios. ²¹ Ja Dios arja' okrticon chi utz ruq'uin ja Cristo in queri' rbanon chewe ixix chakaja', okrcha'on chi nkaban ja rsamaj. ²² In chakaja' c'o jun retal rcojon chake ja nc'utu kaxin chi ok xin Dios, c'oli ja rEspíritu Santo rtakonto pa tak kanma jari' ocnak kaseguro chi nuya' na chake nojel ja herencia ja rtzujun chake.

²³ Chwach Dios ja xtinbij chewe ri', como anin mta ngana ninbe ewq'uin nixenbana' ta castigar xa chewi' ja tok ma xinbe ta ewq'uin pa Corinto. ²⁴ Pro maxta tech'ob chakij chi ajoj nkajo' nixkaban mandar tre ja yukulbal ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo, ma queri' ta, como xa rmal ja yukulbal ec'u'x ruq'uin chewi' tok cow ixpa'li camic. Pro ja kamajon rbanic jari' noktajini noksamaji pan ecuenta utzc'a chi newil más ja quicotemal xin Dios.

2

¹ Queri' rbanic wach'alal, anin bien xinch'ob chi matinban chic jun ja viaje ewq'uin ja xta bis rc'amonto chewe. ² Queri' xinch'ob wach'alal, como anin wi' xa pa bis nixnuya' wi' jari' xa ninbison anin chakaja' in ¿nak c'a nyo' chic ari' ja quicotemal chwe? nij ixix wi' wach'alal. ³ Rmalc'ari' tok xintz'ibaj ja carta chewe utzc'a chi ma pa bis ta nineya' wi' tok xquinekaj ewq'uin como ja yatal chewe chi neya' quicotemal chwe. Queri' nbij chewe como anin c'o nconfianza ewq'uin ewanojelal chi ja tok ninquicot anin jari' ixix jun nixquicot wq'uin chakaja'. ⁴ Como anin ja

tok xintz'ibaj ja carta ja xintak ewq'uin congana bis ok'ej nmajon tri'. Ja xintz'ibaj chipan ja carta ma rmal ta chi nuya' bis chewe pro xintz'ibaj utzc'a chi netz'at chi congana nixwajo'.

⁵ Pro ja kach'alal ja ticowi ja bis, ma nuyon ta anin xinruya' pa bis pro xixbison ixix rmal chakaja' ewanojelal. Queri' nbij chewe como mat-inwajo' congana ta xquixnch'olij ta rmal. ⁶ Pro ja camic sobre ala' ja disciplina tre ja kach'alal. ⁷ Ja c'a neban tre camic, tecuyu' in teyukba' ruc'u'x. Quirtari' neban jutz'it tre utzc'a chi mat-icapuj ruc'u'x chijutij rmal ja bis. ⁸ Rmalc'ari' congana nban recomendar chewe, lok' tena'a' ja kach'alal utzc'a chi nutz'at chi congana newajo'. ⁹ Como anin nwajo' nixnc'ambajaj wach'alal, nwajo' nwotakij wi' nenimaj nojel ja nbij chewe in rmalari' chakaja' ja tok xintakel ja jun chic carta ewq'uin. ¹⁰ Ja wi ixix necuy ja kach'alal can ncuy anin chakaja'. Ja c'a wi c'oli ncuyun jari' emwal ixix chewi' tok ncuyun, in chakaja' ja Cristo rotak chi ncuyun. ¹¹ Ni rjawaxic wi' chi nkacuy ja kach'alal utzc'a chi makoruch'ec ja Satanás como ajoj bien kotak ja rna'oj ja Satanás chi ni nrajo' wi' nokruban engañar.

¹² Ja c'a xinban wach'alal, tok xinekaji chipan ja tinamit Troas chi rbixic ja utzlaj tzij xin Cristo c'o jun bey jaktaj chinwach chi nban ja samaj rxin ja kajaw Jesucristo. ¹³ Pro ni ma qui' ta wi' nuc'u'x rumac ja ma xinwil ta tri' ja kach'alal Tito. Rmalc'ari' tok xinél chiquicojol ja kach'alal ja rec'o

pa Troas in xinbe chic chipan ja departamento Macedonia. ¹⁴Pro nmaltioxij tre ja Dios como arja' ni nokrc'aj wi' in nokch'ocmaji chakaja' pro xa rumac ja xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo chewi' tok nokch'ocmaji. Maltiox tre ja Dios chakaja' como arja' rya'on chake chi nokbe nat nakaj chi nekaya'a' rbixic ja Jesucristo chique winak, jari' cani' rxula' jun ak'om nekaj cuq'uin pro jun ak'om ja congana qui' rxula'. ¹⁵⁻¹⁶ Como ajoj tok nkaya' rbixic ja Jesucristo ok cani' jun nakun ja congana qui' rxula' nuna' ja Dios pro ca'i' quewach ja winak ja nec'axan kaxin. Ec'oli ja netajini nquewil ja totajem xin Dios in tok nkaya' rbixic ja Jesucristo chique jari' utzlaj c'aslemal rc'amonto chique. Pro ec'o chic jule' ja netajini nebe chipan ja nimlaj rpokonal in tok nkaya' rbixic ja Jesucristo chique jari' xa camíc rc'amonto chique. Jawa' samaj xin Dios ja c'a xinbij chewe ri' ¿nak ta c'a xticowin ari' xtirijkalej ta ja xta ruyon kaj? ¹⁷ Pro ajoj nkaban jawa' samaj ri' como ma ok junan ta cuq'uin ja jule' chic winak ja xa por interés nguexol ja rtzobal Dios ruq'uin jule' itzel tak tijonem. Pro ajoj tok nkaya' rbixic ja rtzobal Dios nojel kac'u'x nojel kanma nkaya', Dios nyo' chake ja nkabij, arja' nokrutz'at, xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo chi rbixic.

3

¹ Ja camic maxla nech'ob chic jutij chakij chi xa kamajon rbanic recomendar ki' kayon. Owi maxla nech'ob chi ajoj nc'atzin jule' carta de recomendación chake ja tok nokbe ewq'uin in tok nokel chic ewq'uin cani' chique ja jule' chic winak

ja xebe ewq'uin. ² Pro ixix mismo ixocnak ix cani' jun carta ja nokrbanbej recomendar chique winak, jun carta ja tz'ibtal pa tak kanma, jun carta ja nsiq'uix cumal canojel ja winak como bien cotak canojel jani' ja utzlaj samaj xin Dios ja kabanon checojol. ³ Bien ix k'alaj chi ix cani' jun carta pro jun carta banon rmal ja Cristo in ajoj xokjachowi ja carta chique ja winak. Pro ma tinta ta ja cojon chi rtz'ibaxic ja carta pro ja c'aslic Dios arja' xucoj ja rEspíritu Santo chi rtz'ibaxic, jun carta ja tz'ibtal pa tak canma winak, ma chwach ta tz'alam tak abaj tz'ibtal wi'.

⁴ Ajoj bien kotak chi kaban jun utzlaj samaj xin Dios checojol pro xa rmal ja Cristo tok xokcowini kaban ja samaj, in Dios rotak chi queri' kaban. ⁵ Pro ja wixta xa kayon jari' ni ta majun nak ta nokcowini nkaban, mta moda xtikabij ta chi c'o jun samaj xin Dios kawinakarsaj nojoj kayon pro jari' solo ruq'uin ja Dios npi wi' nojelal ja nokcowini nkaban. ⁶ Como ja Dios arja' rya'on chake chi nokcowini nekatijoj winak tre ja c'ac'a chominem xin Dios, jun chominem ja nnataj chake ja rEspíritu Santo, ma ja ta nnataj chake jun ley xin Dios ja chaka tz'ibtali. Queri' c'a rbanic como ja ley xin Dios ja chaka tz'ibtali jari' xa nuc'ut chikawach chi nokcam rmal ja kil kamac pro ja rEspíritu Santo jari' nuya' jun c'ac'a c'aslemal chake.

⁷ Ja jun chominem xin nabey xa camíc rc'amonto, xa chwach tz'alam tak abaj tz'ibtal wi'. Pro c'oli ja ruch'a' Dios rachbilanto ja chominem, ja c'a rpalaj ja Moisés ch'a'an rmal in rmalari' ma xcoch'taj ta cumal ja raj Israel quetz'at ta ja rpalaj. Pro ja ruch'a' Dios ja rachbilanto ja

nabey chominem jari' xa noc'o ruk'ij. ⁸ Ja c'a wi congana ruch'a' Dios rachbilajto ja jun chominem xin nabey pior c'a ja samaj ja ntajini nuban ja rEspíritu Santo chipan awa' jun c'ac'a tiempo ja rokc'o wi' ri' jari' más k'axnak chi na ruch'a' ja Dios nrachbilaj. ⁹ Queri' rbanic como ja chominem ja xa natruc'amel chipan ja nimlaj rpokonal wi congana ruch'a' Dios rachbilajto pior c'a ja c'ac'a chominem ja nchomarsan awxin ruqu'in ja Dios in utz natruz'at ja Dios rmal jari' más k'axnak chi na ja ruch'a' Dios nrachbilaj. ¹⁰ Ja jun chominem ja congana ruch'a' Dios rachbilajto nabey pro ja camic ni mta chwach ja c'ac'a chominem como ja c'ac'a chominem más k'axnak chi na ruch'a' Dios rachbilanto. ¹¹ Ja chominem ja xa xoc'o ruk'ij, wi congana ruch'a' Dios rachbilajto pior c'a ja c'ac'a chominem ja ni mta wi' ja xtoc'o ta ruk'ij jari' jani' chi la k'axnak ja ruch'a' Dios rachbilanto.

¹² Como ajoj yukul kac'u'x ruqu'in jun chominem ja matoc'o ruk'ij chewi' tok nkak'alasaj chi utz ja c'utun chikawach. ¹³ Ja c'a Moisés ojer arja' xubotz na rpalaj tre jun tziak, xwawaj, pro ja rajoj camic ma rjawaxic ta chi c'o ta nkawawaj. Ja Moisés xubotz ja rpalaj utzc'a ja ruch'a' Dios ja c'o chi rpalaj matitz'at cumal ja rach tak aj Israel ja tok noc'o ruk'ij. ¹⁴ Ja c'a raj Israel eje'e' sach quina'oj, ni ma xch'obtaj ta wi' cumal nak rbanic. Como eje'e' camic tok nquisiq'uij ja tz'ibtal can chipan ja jun chominem xin nabey pro ni matich'obtaj wi' cumal nak rbanic, cani' c'a c'o na ja tziak ja nwawan chiquewach. Ja wi nyuke' quec'u'x ruqu'in ja Cristo c'a tokoc'ari' nch'obtaj cumal nak rbanic ja jun chominem ja

xin nabey. ¹⁵ Pro ni ma ch'obtajnak ta wi' cumal camic como ja tok nsiq'uix pa quixquin ja ley xin Dios ja tz'ibtal can rmal ja Moisés jari' cani' c'o jun tziak botzben ja quewi' canma ja nwawan chiquewach nak rbanic. ¹⁶ Pro ja tok nyuke' quec'u'x ruq'uin ja kajaw Jesucristo jari' neli ja tziak ja botzben ja quewi' canma in nch'obtaj chic cumal nak rbanic. ¹⁷ In camic nbij chewe, ja kajaw Jesucristo arja' xa jun quibanon ruq'uin ja rEspíritu, in wi' c'ol awq'uin ja rEspíritu rxin ja kajaw Jesucristo jari' atwasanel chic libre. ¹⁸ In ajoj kanojelal ja yukul kac'u'x ruq'uin ja kajaw Jesucristo majun nak ta botzben ta kapalaj, kamajon rtz'atic camic ja kajaw Jesucristo chi más k'axnak chi na ruch'a' Dios c'o ruq'uin. In como kamajon rtz'atic chi congana nim ruk'ij chewi' tok noktajini nokq'uextaji, ntajini noqui ja kana'oj ajoj ja cani' rna'oj arja', xa jani' npí más npí más ja ruch'a' pa tak kanma. In nojel ari' ruq'uin ja rEspíritu rxin ja kajaw Jesucristo npí wi'.

4

¹ Rmalc'ari' nbij chewe, jawa' samaj ja kamajon rbanic ri', como jun cochinem xin Dios chewi' tok ni maticapuj wi' kac'u'x chi rbanic. ² Pro ja kabanon ni kach'a'on wi' chique ja jule' chic winak ja nqueban tre ja quisamaj como c'o je'e nqueban ja xa pan awatali ja xa q'uixbal rbanic pro ajoj ni mta wi' jun engaño nkaban in tok nkaya' rbixic ja rtzobal Dios ni majun nak ta nkaxol ta ruq'uin. Pro ja nkaban, nkak'alasaj chi utz ja rtzobal Dios chiquewach ja winak, ja nkajo' c'a pa tak canma nekaj wi' canojelal utzc'a chi ncotakij chi ni katziy

wi' ja nkabij in bien kotak chi Dios rotak nojel ja nkaban. ³ Pro ja utzlaj tzij xin Cristo ja nkaya' rbixic wi ec'oli winak ja matich'obtaj cumal xa ni queyon wari' ja netajini nebe chipan ja nimlaj rpokonal. ⁴ Matich'obtaj cumal como ja diablo ja rcojon ri' como dios wawe' chwach'ulew arja' rmoyirsan ja quewi' canma. Queri' nuban ja diablo chique ja winak ja matiyuke' quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo utzc'a ja luz xin Dios matekaji pa tak canma. Jari' luz jari' ja utzlaj tzij xin Dios ja nc'utuwi chi janila nim ruk'ij ja Cristo. Ja c'a Cristo arja' ni junan quina'oj ruq'uin ja Dios. ⁵ Como ni ja wi' ja Jesucristo nkanataj tok nkaya' rbixic ja utzlaj tzij, arja' Rajaw nojelal, nokche' tre, ma ajoj ta nkanataj kaj ta ki' kayon. Ja c'a rajoj ok ilinela' ewxin pro rumac ja Jesús ja tok kabanon queri'. ⁶ Queri' kabanon como ja Dios arja' c'o jun luz rtakonto pa tak kanma ja cani' xuban ojer tok xbij chi: —Tiwinakari ja luz, ne'e, in winakari ja luz chipan ja k'ekumal. Queri' rbanon chake utzc'a chi nch'a'ani ja luz xin Dios pa tak kanma in rmalari' ja winak xticotakij na chi ruq'uin ja Jesucristo natz'at wi' chi janila nim ruk'ij ja Dios.

⁷ Jawa' luz xin Dios ja c'a xinbij kaj chewe ri' cani' jun nimlaj meba'il kuc'an pro ja rajoj xa ok ulew, xa ok cani' jule' bojo'y ja c'olon jule' nimak tak meba'il chipan. Queri' c'a rbanon chake ja Dios utzc'a chi ja nimlaj poder ja nsamaji pa tak kac'aslemal jari' ni k'alaj wi' chi ruq'uin Dios penak wi' in ma ajoj ta kawinakarsan nojoj kayon. ⁸ Ja rc'ayewal ni c'o wi' penak chakij chikawach

pro xarwari' okcowinnak okelnak chipan. Ni c'o wi' ja npi chakij: —¿Nak nkaban c'awa'? nokche'e, pro ni ma capujnak ta wi' kac'u'x rmal. ⁹ Nij ec'o wi' ja nguicanoj nak ja nqueban chake pro ja Dios arja' ni ma okrya'on can ta wi'. C'o je'e okquich'akin pa tok'u'lew pro ni ma banon ta wi' cwinem chakij chi okquicamsan ta. ¹⁰ Como ni pa camíc wi' okc'o wi' chewi' tok noktajini kamajon rna'íc jani' rqui'il ja rcamíc ja Jesús. Queri' kabanon utzc'a chi bien nk'alajin na jani' rc'aslemal ja Jesús chi ntajini nsamaji chipan ja kacuerpo chakaja'. ¹¹ Queri' nbij chewe como ja rokc'asli ni ncanox wi' kij kawach nak nban chake chi nokcamsaxi pro rumac ja Jesús ja tok nban queri' chake. Queri' nban chake utzc'a chi bien nk'alajin na jani' rc'aslemal ja Jesús chi ntajini nsamaji chipan ja kac'aslemal masqui xa ok ulew. ¹² Queri' rbanic, ja rajoj ni pa camíc wi' okc'o wi' pro ja chewe ixix jari' utzlaj c'aslemal rc'amonpi chewe.

¹³ Pro ja rajoj c'oli ja rEspíritu Santo kuq'uin, arja' rya'on chake chi c'o yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios. Jari' ja mismo Espíritu Santo ja c'o ruq'uin ja rajsamajel xin Dios ojer ja tok xtz'ibaj can jule' tzij chipan ja rtzobal Dios quewari': —Anin yukul nuc'u'x ruq'uin ja Dios in ma xinpokonaj ta xinya' rbixic, ne'e. In como jari' mismo Espíritu Santo c'o kuq'uin camíc chewi' tok yukul kac'u'x ruq'uin ja Dios in matikapokonaj nkaya' rbixic chakaja'. ¹⁴ Queri' nbij chewe como bien kotak chi ja Dios arja' nokruiyic na chipan ja camíc. Como ja Dios arja' yico rxin ja kajaw Jesús chipan ja camíc in nokruiyic na ajoj chipan chakaja' rumac ja xa jun kabanon ruq'uin ja Jesús in nuya' na

chake chi nokekaj na chwach pro ix kachbil chic tri' chakaja'. ¹⁵ Queri' nbij chewe como nojel ja noktajini nokk'ax chipan camic utzc'a chi c'oli rc'amonpi ixix chewe. Queri' nkaban utzc'a ja rutzil ja nsipaj ja Dios jari' nbe más nbe más cuq'uin ja winak in tok nbe más cuq'uin jari' más chi na e q'uiy nemaltioxin tre ja Dios in nojel ari' noqui como ya'bal ruk'ij ja Dios.

¹⁶ Rmalc'ari' ja tok ni maticapuj wi' kac'u'x. Ja kacuerpo jari' ni katzij wi' chi xa rmajon raji'xem, xa ntajini nq'uis rchok'ak' pro c'o jun c'ac'a c'aslemal ja c'o pa tak kanma jari' k'ij k'ij xa jani' nban más c'ac'a tre. ¹⁷ Queri' nbij chewe como ja rpokonal ja kamajon rtijic wawe' chwach'ulew jari' ma al ta, xa jurata noc'owi como ja rpokonal ja nkatij quewa' rc'amonto chake ri', nyataj na chake chi noqui ja gloria xin Dios chake pro jun gloria janila nim ruk'ij, ni mta wi' q'uisic trij in mta bar ta tri' xtikajunsaj chi ta wi'. ¹⁸ Queri' c'a xtikaban ja wi ma ruq'uin ta ja xin rwach'ulew tz'el wi' kawach ja xa c'o tz'attajic trij, queri' c'a xtikaban ja wi kas tz'el kawach trij ja mta tz'attajic trij. Queri' rbanic como ja ntz'attaji ruq'uin kawach jari' xa noc'owi pro ja matitz'attaji ruq'uin kawach jari' ni mta wi' q'uisic trij.

5

¹ Ja c'a kacuerpo jari' ocnak cani' rochoch ja kanma wawe' chwach'ulew in wi xa nyojtaji jari' bien kotak chi c'o chi na jun rochoch ja kanma chila' chicaj ja nyataj chi na chake rmal ja Dios pro jun jay ja ma winak ta ebanyon in ni mta wi' q'uisic trij. ² Como ja cuerpo ja kuc'an wawe'

chwach'ulew janila nokti'on rmal in congana kas tz'el pon kawach trij ja jun chic rochoch ja kanma ja xin chila' chicaj chi nyataj chake. ³ Ja c'a tok xtiyataj ari' chake jari' cani' jun tziak ja xticoj tre ja kanma utzc'a chi ma ch'anal ta ja kanma tri'. ⁴ Ja c'a cuerpo ja kuc'an wawe' chwach'ulew jari' ni nokti'on wi' rmal, congana lawulo' nkaban rmal pro ajoj ma ja ta nkajo' ja ni ta majun cuerpo kuc'an pro ja kas kagana ajoj chi nyataj chake ja jun chic cuerpo ja xin chila' chicaj utzc'a chi ja cuerpo ja kuc'an camic ja xa c'o camíc trij jari' nq'uisi in nyataj chic chake ja jun chic ja ni mta wi' camíc trij. ⁵ Pro jari' Dios nbanowi, arja' chomarsyon kaxin utzc'a chi nuya' na chake ja jun chic cuerpo ja ni mta wi' camíc trij in c'o jun seguro rya'on chake chi ni nuban wi' cumplir ja wari' como ja rEspíritu Santo ja rtakonto pa tak kanma jari' ocnak kaseguro.

⁶ Rmalc'ari' ja tok ni yukul wi' kac'u'x ruq'uin ja Dios chi arja' nuya' na chake ja jun chic cuerpo ja xin chila' chicaj. Jaru' pa tiempo xkoq'ueje' chipan ja cuerpo ja kuc'an wawe' chwach'ulew jari' ni matutz'at wi' ri' kawach ruq'uin ja kajaw Jesucristo rmal. ⁷ Queri' rbanic como ja chipan ja kac'aslemal wawe' chwach'ulew ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios jari' nuc'an kaxin, ma ja ta nuc'an kaxin ja nkatz'at ruq'uin kawach. ⁸ Pro ni yukul wi' kac'u'x ruq'uin ja Dios in como kotak chi matutz'at ri' kawach ruq'uin ja kajaw Jesucristo chipan awa' jun cuerpo ja kuc'an camic xa chewi' tok más na kagana ja nkaya' can awa' jun cuerpo ja kuc'an ri' in nokbe ruq'uin ja kajaw Jesucristo ja bar c'o wi' ja mero kochoch. ⁹ Queri' rbanic,

wi nokq'ueje' na wawe' owi nokbe ruq'uin xarwari' chijutij kamajon rtijic kak'ij chi rbanic ja rvoluntad utzc'a chi nquicot chakij. ¹⁰ Queri' nbij chewe como rjawaxic chi nokekaj na chwach ja k'etbaltzij rxin ja Cristo kanojelal utzc'a chi tri' nokk'alajin wi' nak ja kabanon chipan ja cuerpo ja kuc'an wawe' chwach'ulew utzc'a chi nyataj chake chikajujunal ja rtojbalil ja kabanon wi utzil ja kabanon owi xa itzelal.

* * * * *

¹¹ Rmalc'ari' nbij chewe, como ajoj nkaxbej ki' chwach ja kajaw Jesucristo chewi' tok nekacoj ja winak pa ch'a'oj chi nquixbej qui' chwach chakaja' pro ja Dios arja' bien k'alaj chwach nak rbanic ja samaj ja noktajini nkaban in c'o nseguro chi bien k'alaj chewach ixix chakaja'. ¹² Maxta tech'ob chic jutij chakij chi xa kamajon rbanic recomendar ki' chewe kayon. Mni, ma queri' ta, pro nojel awa' ja nmajon rbixic chewe ri' utzc'a chi nixquicot trij ja samaj xin Dios ja noktajini nkaban utzc'a chi c'oli nech'a' chique ja winak ja congana nquik'alasaj qui' chi e ajsamajela' xin Dios pro jari' xa chiquij c'o wi', ma ocnak ta pa tak canma. ¹³ Ja c'a rajoj wi okch'ujarnak nokt'ati owi ma okch'ujarnak ta pro xarwari' nkaban ja samaj utzc'a chi c'o ta ya'bal ruk'ij ja Dios rc'amonto utzc'a chi c'o ta rc'amonto chewe ixix chakaja'. ¹⁴ Queri' nkaban como ja rajoben ri'il xin Cristo jari' nbano mandar kaxin. Como bien kotak chi ja Cristo cam pa kacuenta kanojelal tibij c'a tzij ari' chi ajoj jun xokcam ruq'uin kanojelal. ¹⁵ Queri' c'a xuban, cam pa kacuenta kanojelal utzc'a chi ja rokc'astajnak chic

chipan jun c'ac'a c'aslemal ma ja chi ta nkaban ja xa kavoluntad kaj ajoj kayon pro nkamajel chic rbanic ja rvoluntad arja' como cam pa kacuenta in kumal chakaja' tok c'astaji chiquicojol ja camnaki'. ¹⁶ Rmalc'ari' nbij chewe, ja camic chic tok nkamaj rch'obic jani' rc'aslemal jun winak, xa nak ta chi winakil, ma queri' chi ta nkach'ob trij ja cani' nquech'ob ja winak ja c'a e'uc'an na rmal ja tzabuklaj tak na'oj xin rwach'ulew. Masqui queri' kach'ob trij ja Cristo nabey ja cani' nquech'ob ja winak ja re'uc'an rmal ja tzabuklaj tak na'oj pro ma queri' chi ta nkach'ob ajoj trij camic. ¹⁷ Queri' c'a rbanic, ja wi xa jun abanon ruq'uin ja Cristo jari' at c'ac'a winak chic, ja tzabuklaj tak na'oj awc'an nabey jari' k'axnak can chic, c'ac'a chic nojelal.

¹⁸ Nojel awa' ja c'a xinbij kaj chewe ri' ruq'uin Dios penak wi' in camic ja Dios arja' rya'on chake chi okchomtajnak chic ruq'uin rmal ja Cristo in c'o jun samaj rya'on chi kakul ajoj jari' chi nkach'ob chiquewach ja winak nak rbanic ja tok nechomtaj ruq'uin. ¹⁹ Queri' c'a rbanic, ja Dios arja' xa jun quibanon ruq'uin ja Cristo, xa jun quibanon ruq'uin chwach cruz rmalari' tok nokchomtaj ruq'uin ja rok winak in rmalari' chakaja' tok ncuyi ja kil kamac in camic chi kakul ajoj rya'on wi' chi nkaya' rbixic nak rbanic ja tok natchomtaj ruq'uin. ²⁰ Ja c'a rajoj camic oktakonel rmal ja Cristo chi pa rubi' arja' nkaban ja samaj como ja Dios arja' nucoj kachi' chi rbixic chique ja winak nak ja nrajo' chique chi nqueban. Pa rubi' c'a ja Cristo congana nkaban recomendar chewe chi quixchomtaj jutz'it ruq'uin ja Dios. ²¹ Quirtari'

neban jutz'it como ja Dios arja' trij ja Cristo xuya' wi' ja kil kamac ja rok winak pro kumal ajoj tok xuban queri' tre como ja Cristo ni majun ril rumac arja'. Queri' xuban utzc'a tok xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo jari' utz chic nokrutz'at in nuban chic chake cani' mta kil kamac kabanon.

6

¹ Ja c'a rajoj como xa jun kabanon ruq'uin ja Dios chi rbanic ja samaj xa chewi' tok congana nkaban recomendar chewe, maxta tetz'ila' ja rutzil ja nsipaj ja Dios chewe. ² Cani' rbin can ja Dios chipan ja rtzobal quewari': —Ja tok xurwila' ja tiempo rxin chi nsipaj ja wutzil xinc'waxaj ja roración ja xaban. In chakaja' tok xurwila' ja tiempo xin totajem xatnuto'. Queri' rbin can ja Dios. Bien c'a tec'waxaj ja xtinbij chewe ri', ja Dios arja' ntajini nsipaj ja rutzil chipan awa' tiempo ja rokc'o wi' ri', ja camic okc'o chic chipan ja tiempo xin totajem. ³ Ajoj ni kabanon wi' cuenta ja kac'aslemal chiquewach ja winak como mta kagana ja xta kumal ajoj tok matiquinimaj ja rtzobal Dios. Kabanon cuenta ki' utzc'a chi ma itzel ta xquetzijen tre ja samaj xin Dios ja noktajini nkaban. ⁴ Pro nojel ja kamajon rbanic jari' nk'alan kaxin chi ni katzij wi' chi ok ajsamajela' rxin ja Dios. Congana kacocho' on kawach chipan ja penak je'e chakij, okq'uejenak chipan ja rpokonal, okq'uejenak chipan ja rc'ayewal in c'o je'e ni matich'obtaj wi' kumal ba la nokel wi'. ⁵ C'o je'e okrapan cumal winak, c'o je'e okq'uejenak pa tak che', c'o je'e eyictajnak winak chakij, c'o

je'e congana oktujkarnak chipan ja samaj, kacoch'on ja waram in katijon wa'al. ⁶ Ni kuc'an wi' jun ch'ajch'ojlaj anma, bien nch'obtaj kumal ja rtzobal Dios, c'o kapaciencia, kac'utun ja kutzil chiquewach ja winak, okuc'an rmal ja rEspíritu Santo in c'o jun ajoben ri'il xin Dios chake ja ni katzij wi', ma chaka ta chi kachi' c'o wi'. ⁷ Kaya'on rbixic ja rtzobal Dios in c'oli ja poder xin Dios kuq'uin. Ja Dios como arja' utz nokruz'tat jari' cani' jun banbal ch'a'oj rya'on chake ja nkatobej ki' chwach xa nak ta npi chakij. ⁸ C'oli nkaban kas lok' nokquena' ja winak pro c'o c'a je'e xa ma lok' ta nokquena'. C'oli utz katzijoxic nbani pro c'o c'a je'e nbix chake chi xa ok itzel tak winak. C'oli nbix chake chi xa okbanol tak engaño pro ajoj ni katzij wi' ja nkabij chique ja winak. ⁹ C'oli nban chake cumal ja winak cani' xa ma cotak ta kawach pro ec'oli ja matiquipokonaj nquibij chi bien cotak kawach. Ni pa camíc wi' okc'o wi' pro okc'as wa'an ri'. Okya'on chipan ja rpokonal chi katijoxic pro ma okcamsan ta. ¹⁰ C'oli nokbisoni pro ja quicotemal xin Dios mta ari' ja maquita c'o kuq'uin. Xa ok tak meba'i' pro e q'uiy ja re'ocnak e biyoma' rmal ja meba'il xin Dios ja nkapaxij chiquewach. Xa kak'eten ti kak'a' pro ni majun nak ta ja maquita kaxin. Nojel awa' ja xinbij chewe ri' jari' nk'alsan kaxin chi ni katzij wi' chi ok ajsamajela' rxin ja Dios.

¹¹ Mta ja nkawawaj ta chewach wach'alal ja rix aj Corinto, mta ja maquita nkabij chewe, congana kaya'on ja kanma chewe. ¹² Ajoj bien kajakon ja kanma chewach utzc'a chi nixkac'ul chipan pro ja chewe ixix ma kas ta okec'ulun ja pa tak ewanma.

¹³ Ja camic nintzijon ewq'uin cani' nuban jun tatixel tok ntzijon cuq'uin tak ralc'wal, ja cani' kabanon ajoj chewe queri' ta neban ixix chake chakaja', ta tejak más ja rewanma chikawach.

* * * * *

¹⁴ Maxta xa jun teban cuq'uin ja winak ja ma yukul ta quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo, ja queri' ni matuc'am wi' ri'. Queri' nbij chewe como ja utzlaj c'aslemal xin Dios ewc'an jari' ni matuc'am wi' ri' ruq'uin jun c'aslemal ja xa itzel ntz'at rmal ja Dios. In jun chic, ja luz ni matuc'am wi' ri' ruq'uin ja k'ekumal. ¹⁵ In jun chic, ja rna'oj ja Cristo ni matuc'am wi' ri' ruq'uin ja rna'oj ja diablo. In jun chic, ja yukul kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo mta moda ja xta jun nkaban cuq'uin ja ma yukul ta quec'u'x ruq'uin. ¹⁶ In jun chic, ja cachbal tak winak owi rachbal tak nakun ja nexuque' winak chiquewach ni ma rubey ta wi' ja xquecoj ta chipan ja rochoch Dios. Queri' nbij chewe como ix rochoch ja c'aslic Dios ja cani' bitajnak can rmal ja Dios quewari': —Noc na wochoch ja canma in ninq'ueje' na chiquicojol. Ja tok xterila' ri' tiempo anin in Dios chic quixin, ja c'a reje'e' e ntinamit chic tri', ne'e. ¹⁷ Rmalc'ari' tok c'o chic jun ja rbin can ja Dios quewari': —Quixelto chiquicojol ja winak ja ma e ntinamit ta, teparti'ij ewi'. Ma teban ta ja xa ntz'ilor ec'aslemal rmal. Ja c'a wi xteni-maj ja xinbij chewe ri' nixnuc'ul, ¹⁸ ninoc Tatixel ewxin in nixoc tak nc'ajol, nixoc tak nme'al. Queri' ja bitajnak can rmal ja kajaw Dios ja ni majun poder ja maquita c'o pa ruk'a'.

7

¹ Chak'laj wach'alal, nojel awa' ja c'a xinbij kaj chewe ri' como tzujun chic chake rmal ja Dios rmalc'ari' tok nbij chewe, kaya'a' can xa nak ta ja ntz'ilorsaj ja kac'aslemal tanto tre ja ntz'ilorsaj ja kacuerpo in tre ja ntz'ilorsaj ja kanma chakaja'. Kaxbej ki' chwach ja Dios, tiq'uiyi tiwachini jun ch'ajch'ojlaj c'aslemal chake.

² Wach'alal, ta tejak más jutz'it ja rewanma chikawach. Ajoj mta jun winak kabanon ta jun itzel tre, mta jun winak kayojon ta rc'aslemal in nixtac'a c'o ta jun winak kabanon ta engañar chakaja'. ³ Pro ja tok nbij queri' chewe ma rmal ta chi nixnuban ta condenar como anin nbin chic chewe chi nij ixc'o wi' pa tak kanma. Ja wi nok-cami owi nokc'ase' na más xarwari' nij ixc'o wi' pa tak kanma. ⁴ Ja nintajini nbij chewe congana nya'on wanma chewe chi rbixic. Ja camic congana ninquicot chewij wach'alal. Ja wanma camic nixtac'a nbison chi ta jutz'it in masqui congana okc'o chipan ja rpokonal pro ja wanma camic más k'axnak chi na ja quicotemal xin Dios c'o chipan.

⁵ Nij okc'o wi' chipan ja rpokonal wach'alal como ja tok xokurkaj wawe' chipan ja departamento Macedonia nixtac'a jutz'it ta xokxula'ni, ni c'o wi' je'e ja problema kawil. C'o je'e ch'a'oj kaban cuq'uin ja winak ja ma quiniman ta ja Dios in c'o je'e kaxbej ki' emwal matzij quixtz'iloxi. ⁶ Pro ja c'a Dios arja' nyukba' quec'u'x ja winak ja capujnak quec'u'x in queri' xuban chake ajoj chakaja' xyukba' kac'u'x tokori' tok xurkaji ja Tito kuq'uin. ⁷ Ja c'a Tito congana xokquicoti ja tok

xutz'at chic jutij ri' kawach ruq'u'in in ma ruyon tari' pro como ixix congana xeyukba'to ruc'u'x jari' xuya' jun quicotemal chake ajoj chakaja'. Como arja' xurbij chake chi congana egana nutz'at chic jutij ri' kawach ewq'u'in. In jun chic xbij chi congana nixbison chic rmal ja ma utz ta xeban. In jun chic xbij chi congana egana nenimaj chic ja nbin chewe. Queri' ja xurbij chake in más chi na xinquicot rmal.

⁸ Xinquicoti como ja pokonlaj carta ja xintakel ewq'u'in xintz'at chi xuban rsamaj. Masqui xuya' bis chewe pro ja camic ma itzel ta nna' ja xintakel ewq'u'in. Pro ja tok xintakel ja carta quewa' xinmaj chic rch'obic ri': —Maxla utz ja maquita xintakel ja carta cuq'u'in, xinche' kaj. Como ntz'at camic chi ja carta xuya' bis chewe pro jari' bis xa jurata xoc'owi. ⁹ Ja c'a camic congana ninquicoti pro ma rmal ta ja xixya' pa bis xa chewi' ja tok ninquicoti. Pro como ja bis xuban rsamaj in q'uextaji ja rena'oj rmal xa chewi' tok ninquicoti. Queri' rbanic como Dios yowi ja bis chewe utzc'a chi c'ol utzil rc'amonto chewe ja carta ja katakel ewq'u'in.

¹⁰ Queri' nbij chewe como ja bis tok Dios nyo' chawe rmal ja rawil amac abanon jari' jun bis ja ncowini nuq'uex ja rana'oj in natruc'amel chipan ja totajem xin Dios in natquicot rmal. Pro ja tok nebisoni ja winak ja xa ruq'u'in rwach'ulew yukul wi' quec'u'x jari' jun bis maticowini nuq'uex ja rana'oj in xa pa camíc natruc'amel wi'. ¹¹ Pro bien tech'obo' wach'alal, ja bis ja xuya' ja Dios chewe c'o jun nimlaj samaj xuban pa tak ec'aslemal quewari'. Jun, bien xechomarsaj ja problema ja bantaj checojol. In jun chic, congana xixocla' il

chi rbixic chwe chi xechomij ja problema. In jun chic, congana ti'on chewe ja bantaji in janila xexbej ewi' rmal. In jun chic, congana chic egana chi nutz'at chic jutij ri' kawach ewq'uin. In jun chic, congana xixmak'e'e chi rbanic ja rvoluntad Dios in chanim xeya' pa disciplina ja banowi ja ritzelal. Ni majun nak ta ja maquita xechomij tre ja problema, mchita nak chi ta xquixchappex rmal. ¹² Queri' rbanic, xintakel ja carta ewq'uin pro ma kas ta rmal ja banowi ja ritzelal ja tok xintakel ewq'uin in ma kas ta rmal ja ban wi' ja ritzelal chakaja'. Xintakel ja carta ewq'uin utzc'a chi chwach Dios nkac'ut wi' chewach chi janila nokocla' il chi rbanic cuenta ewxin. ¹³ Rmalc'ari' tok congana yukyu'i ja kac'u'x como yukyu'i ja rec'u'x ixix chakaja'.

In ma ruyon tari' pro más chi na xokquicoti rmal ja Tito como arja' congana nquicot chic ja ranma rmal ja xebanto tre ewanojel. ¹⁴ Como ja Tito tok maja'n tintakel ewq'uin xinya' jutz'it ek'ij chwach in ja camic ma q'uixbal ta nna' ja xinban queri' como nojel ja kayabej ek'ij chwach bien k'alaj camic chi ni katzij wi'. Cani' tre nojel ja kabij chewe ixix jari' ni katzij wi' chakaja'. ¹⁵ Ja c'a Tito arja' más chi na nel ruc'u'x chewij camic como bien nurkaj tre chi nixnimani ewanojelal, bien nurkaj tre jani' rc'ulic xeban chi c'o respeto ewq'uin in nexbej ewi' chwach ja Dios. ¹⁶ Janila ninquicot emwal camic wach'alal, c'o chic nconfianza ewq'uin tre nojelal.

8

¹ Ja c'a camic wach'alal, nkajo' nkach'ob

chewach nak rbanic ja rutzil xin Dios ja samajnak pa tak canma ja riglesia je'e ja rec'o wawe' chipan ja departamento Macedonia. ² Como eje'e' c'o jun nimlaj ayuda quemol ja nquetakel cuq'uin ja kach'alal ja c'o rjawaxic chique. Quemol ja rayuda masqui c'o jun nimlaj rpokonal c'o jun nimlaj prueba netajini nek'ax chipan. Pro como c'o jun nimlaj quicotemal xin Dios pa tak canma in como congana e tak meba'i' in bien cotak nquipokonaj quewach ja winak ja c'o rjawaxic chique chewi' tok congana jun ayuda quemol. ³ Como eje'e' congana jun lucha queban, queya' jani' ja necowini nqueya'. Anin in testigo chiquij chi queri' queban. C'o nari' xuban je'e falta chique rumac ja más na xoc'o rwi' queya'. Pro jari' ma xekabochi'ij ta, quigana queya'. ⁴ Congana xokquecoj pa ch'a'oj, quewa' quibij chake ri': — Tebana' jun utzil, teya'a' chake ja privilegio chi ajoj jun nkatakel jun ayuda chique ja kach'alal ja re xin Dios, xeche' chake. ⁵ Más chi na queya' chwach ja cani' kach'obon chiquij chi nqueya' como ja queban, nabey queya' qui' pa ruk'a' ja kajaw Dios chi rbanic xa nak ta ja najo'x chique rmal chi nqueban in queya' qui' pa kak'a' ajoj chakaja' in xa rmal ja rvoluntad Dios ja tok queban queri'. ⁶ Queri' quibanon ja kach'alal in rmalari' congana kaban animar ja Tito chi arja' nbe chic jutij ewq'uin. Como ja Tito c'o jun moloj ayuda xumaj checojol chewi' tok kabijel tre chi nbe chic jutij ewq'uin chi nerq'uisa' rmolic como ja rayuda neya' jari' nc'utuwi ja rutzil xin Dios ja nsamaji pa tak ewanma. ⁷ Ixix congana benak pa nim nojel rwach ja rutzil xin Dios ja yatajnak

chewe. Cani' tre ja yukulbal ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo congana nim. In jun chic, congana neya' rbixic ja rtzobal Dios in bien nch'obtaj emwal chakaja'. In jun chic, congana netij ek'ij chi rbanic ja rvoluntad Dios. In jun chic, congana nokewajo'. Ja c'a camic nbij chewe, como congana benak pa nim checojol nojel awa' ja rutzil xin Dios ja c'a xinbij kaj chewe ri' tibe c'a pa nim checojol chakaja' ja rutzil xin Dios tre ja moloj ayuda. ⁸ Pro maquixnuban mandar wach'alal. Ja kas nwajo' chewe chi queri' neban tre ja moloj ayuda ja cani' queban ja jule' chic kach'alal utzc'a chi tri' ntz'at wi' chi ni katzij wi' chi nsamaji ja rajoben ri'il xin Dios pa tak ewanma. ⁹ Como ixix bien ewotak chi ja kajaw Jesucristo congana samaji ja rutzil xin Dios pa ranma. Como arja' masqui congana biyom nabey pro ma xpokonaj ta xuya' can ja rbiyomal, ma xpokonaj ta xoc meba' pro emwal ixix tok xuban queri'. Arja' xoc meba' utzc'a chi xa rmal ja rpobre'il tok nyataj ixix chewe ja biyomal xin Dios.

¹⁰⁻¹¹ In camic nwajo' nya' jun paxbanem chewe tre ja rayuda como ja xtinbij chewe ri' c'oli rc'amonto chewe. Teq'uisa' rmolic ja rayuda ja xetij rmolic junabir. Como ixix xemaj rmolic in ma ruyon tari' pro nojel ec'u'x nojel ewanma xeban. Ja c'a camic nbij chewe, como congana egana nabey tok xech'ob chi nemol ja rayuda queri' ta c'a neban camic chakaja' chi rq'uisic xarwari' jani' nixcowini neya' xa xarari' ja neya'. ¹² Queri' nbij chewe como ja Dios tok nojel ac'u'x nojel awanma naya' jun ayuda arja' utz nutz'at in nuc'am chawe in jani' natcowini naya' jari' nc'utuj chawe, ma ja

ta nc'utuj chawe ja macatcowini naya'. ¹³ Como anin ma ja ta nbij chewe chi xque'eto' ta jule' chic chipan ja quipobre'il in xquixoc can chi ta c'a ix pobre ixix rmal. ¹⁴ Ja kas ngana anin xta junan nkaban nkato' ta ki' chibil tak ki'. Cani' chewe ixix camic como c'oli sobre ja c'ol ewq'uin xc'a chewi' tok congana buena wi ne'eto' ja kach'alal chipan ja quipobre'il utzc'a chi eje'e' chic neto'o ewxin chwak cabij ja tok c'o chic rjawaxic chewe ixix in tok c'o chic sobre cuq'uin eje'e' tri' ja nixquitobej. Queri' rubey utzc'a chi xa junan nkaban nkato' ki' chibil tak ki'. ¹⁵ Cani' tz'ibtal can ojer chipan ja rtzobal Dios tre ja maná ja takto chila' chicaj cuq'uin ja raj Israel chi nquetij, quewa' nbij ri': — Ja winak ja q'uiy maná quemol mta queto'. Ja c'a winak ja xa ti ma nim ta quemol xeruban. Queri' ja tz'ibtal can.

¹⁶ Pro anin congana nmaltioxij tre ja Dios como arja' rya'on pa ranma ja Tito chi congana nocla' il chi rbanic cuenta ewxin, ni queri' nuban ja Tito chi echajixic ja cani' nintajini nban anin. ¹⁷ Queri' nbij chewe como arja' tok kabij tre chi nbe chic jutij ewq'uin ma xnimar ta pro congana rgana nbe, ni rvoluntad wi' chi nbe chic jutij ewq'uin. ¹⁸ C'o chic jun kach'alal nkatakel trij chi nrach-bilajel. Jari' kach'alal ja congana utz rtzijoxic nban cumal canojel ja jule' chic kach'alal xa nak ta iglesia ec'o wi' como arja' congana jun samaj rbanon chi rbixic ja utzlaj tzij xin Jesucristo. ¹⁹ In jun chic, arja' cha'on cumal ja kach'alal ja rec'o pa tak iglesia je'e chi nkachbilaj tre ja moloj ayuda ja noktajini kamajon rmolic camic. Ajoj kamajon

rmolic ja rayuda utzc'a chi jari' noc ya'bal ruk'ij ja kajaw Jesucristo utzc'a chakaja' chi bien nk'alajin na chi ixix c'ol egana ne'eto' ja kach'alal ja c'o rjawaxic chique. ²⁰ Pro bien kabanon cuenta ja wari' utzc'a chi majun tzij npi chakij rmal ja nimalaj ayuda ja kamajon rmolic. ²¹ Congana kabanon cuenta ja samaj ja nkaban je'e utzc'a chi bien k'alaj chiquewach ja winak chakaja' chi majun engañon nkaban in ma ruyon ta chwach ja Dios.

²² C'o chi na jun kach'alal ja nkatakkel chiquij ja Tito, jun kach'alal ja q'uiylaj mul katz'aton chi congana nutij ruk'ij chi rbanic ja samaj je'e xin Dios in pior c'a camic congana rgana nbe ewq'uin como congana rconfianza ewq'uin. ²³ Ja c'a Tito kac'amon ki' ruq'uin chi noksamaj pan ecuenta, arja' wach ajsamajel xin Dios. Ja c'a re cai' chic kach'alal eje'e' echa'onel cumal ja jule' chic kach'alal ja rec'o pa tak iglesia je'e in ja quic'aslemal jari' ocnak ya'bal ruk'ij ja Cristo. ²⁴ Rmalc'ari' nbij chewe, ja tok xque'ekaj ewq'uin kas ta qui'il quic'ulic neban utzc'a chi eje'e' e cachbil ja jule' chic kach'alal ja rec'o pa tak iglesia bien nk'alajin na chiquewach chi ixix ni katzij wi' chi c'oli ja rajoben ri'il xin Dios pa tak ec'aslemal utzc'a chakaja' chi bien nquetz'at chi ni katzij wi' nojel ja kabin chique ja kach'alal ja kayaben ek'ij.

9

¹ Como anin wach'alal, bien wotak chi ma rjawaxic ta nbij chewe chi neya' jun ayuda chique ja kach'alal ja re xin Dios. ² Queri' nbij chewe como wotak chi c'ol egana neya' in rmalari' tok nintajini nya' ek'ij chiquewach ja kach'alal ja rec'o

wawe' chipan ja departamento Macedonia como anin nbij chique chi ixix ja rixc'o chila' chipan ja departamento Acaya ix listo chic junabir chi neya' ja rayuda. In jun chic, como ixix congana egana neya' xa rmalari' tok congana e q'uiy xuya' gana chique chi nqueya' eje'e' chakaja'. ³ Pro ec'oli ja kach'alal ja nenutakel ewq'uin utzc'a chi bien nechomij pon ja moloj ayuda como nbin chic chique ja kach'alal chi ix listo chic chi neya'. Como anin nya'on chic ek'ij chiquewach ja kach'alal pro congana lawulo' ari' ja wi mta noc wi' ja xinyabej ek'ij chiquewach. ⁴ Ja c'a tok xquinekaj anin ewq'uin, ja wi ec'o jule' kach'alal aj Macedonia etran chwij congana lawulo' ari' ja wi maja'n techomij ewi' tri' chi rmolic ruchi' ja rayuda. Ja queri' congana q'uixbal chake ajoj in chewe ixix chakaja' como kaya'on chic ek'ij chiquewach chi ix listo chic chi neya' ja rayuda. ⁵ Rmalc'ari' ja tok xinch'ob chi rjawaxic nenuban animar ja kach'alal chi eje'e' nebe ewq'uin nabey utzc'a chi nquichomij pon ewq'uin nak neban tre ja rayuda ja retzujun chi neq'uis rmolic utzc'a chi molon pon chic ruchi' nojelal ja tok xquinekaj anin. Pro nojel ta ec'u'x nojel ta ewanma neya', maxta chaka ix puersa.

⁶ Pro bien c'a tewasaj ena'oj trij ja rejemplo ja nya' chewach ri'. Ja tok natbe pa ticoj tijco'm wi xa naxuyaj ja rija'tz natic xc'a ma nim ta cosecha nuya' ari'. Ja c'a wi mataxuyaj jari' congana cosecha nuya'. ⁷ Ja neya' chejunal xa ni xarwari' ja nalax pa tak ewanma chi neya'. Maxta tebisoj ja neya', maxta chaka ix puersa. Queri' nbij chewe como ja Dios arja' nerajo' ja winak ja nequicoti nqueya' ja rayuda. ⁸ Ja c'a Dios arja'

bien ncowini nuya' chewe nojel rwach ja meba'il ja ne'etobej ja c'o rjawaxic chique. Más na noc'o rwi' ja ncowini nuya' chewe utzc'a chi ni c'o wi' ewq'uin xa nak ta ja nc'atzin chewe utzc'a chakaja' chi sobre ja c'ol ewq'uin ja ne'etobej ja winak xa nak ta nc'atzin chique. ⁹ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios tre jun utzlaj achi, quewa' nbij ri': —Congana ayuda rya'on, erto'on ja tak meba'i'. Ja rutzil nuban jari' ni mta wi' q'uisic trij. Queri' ja tz'ibtal can. ¹⁰ Ja Dios arja' nyowi ja rija'tz chique ja re ticol tak tijco'm, arja' nyowi kaway. Ja mismo Dios arja' xtiyo' chewe ja meba'il ja ne'etobej ja c'o rjawaxic chique in nq'uuyirsaj na más chewach. Arja' nsamaj na chipan ja rutzil ja neban ixix in tok xtiq'uiswani más chi na nwachini ja rutzil rmal. ¹¹ Ja Dios arja' mta nak ta ja maquita xtuya' chewe, nixoc na ix cani' biyoma' rmal utzc'a chi ni c'o wi' ewq'uin ja ne'etobej ja kach'alal. Ja c'a kach'alal tok xtekajacha' ja rayuda pa quek'a' janila xtiquimaltioxij tre ja Dios emwal. ¹² Queri' nbij chewe como ja rayuda neya' ma jun ta rsamaj. Ma ruyon ta neruto' ja kach'alal chipan ja c'o rjawaxic chique pro janila chi maltioxinem nya' tre ja Dios rmal chakaja'. ¹³ Ja c'a tok xtuya' chique ja rayuda jari' nuc'ut chiquewach jani' ena'oj in nqueya' na ruk'ij ja Dios emwal. Nqueya' na ruk'ij ja tok xtiquetz'at chi ni katzij wi' ja nebij chi eniman ja utzlaj tzij xin Cristo in nqueya' na ruk'ij chakaja' ja tok xtiquetz'at chi nim ja rayuda ja neya' chique eje'e' in chique canojelal. ¹⁴ Ja c'a reje'e' nqueban na orar pan ecuenta in congana lok' nixquena' como nquetz'at na chi ja rutzil ja recochin tre ja Dios más k'axnak chi na nsamaji

ja pa tak ewanma. ¹⁵ Congana nmaltioxij tre ja Dios como arja' c'o jun sipanem kacochin tre ja ni maticanoy wi' tzij kumal chi rbixic como janila nim ruk'ij.

10

¹ Camic nwajo' nintzijon ewq'uin chique ja winak ja xa netajini nquilasaj ntzijoxic, quewa' nquibij chwe ri': —Ja Pablo tok c'oli chikacojol congana nuban tino'y pro ja c'a tok mchita chikacojol c'a tokori' nucoj cowlaj tak tzij chakij, neche'e. Pro anin ja rin Pablo congana nban recomendar chewe, kas tinataj jutz'it emwal ja rejemplo ja xuya' can ja Cristo como arja' xuban tino'y, nojel xujach pa ruk'a' ja Dios in congana rpaciencia cuq'uin ja winak. ² Pro ja camic congana nban recomendar chewe, kas techomarsaj jutz'it ewi' utzc'a tok xquinekaj ewq'uin ma rjawaxic ta chi ncoj chewij ja poder xin Dios ja c'o pa nuk'a'. Como jari' poder ja c'o pa nuk'a' nch'obon chic chi ncoj chiquij ja winak ja xa netajini nquilasaj ntzijoxic ja nebin chake chi ajoj xa quina'oj winak ja nkacoj. ³ Como ajoj masqui xa ok winak pro ma kana'oj ta ajoj nkacoj kaj kayon ja tok nkaban ch'a'oj ruq'uin ja ritzelal. ⁴ Queri' nbij chewe como ajoj tok nokch'ojin ruq'uin ja ritzelal ma ja ta nkacoj jule' banbal ch'a'oj ja xa quixin winak pro nkacoj jule' banbal ch'a'oj janila nimak rchok'ak' chwach ja Dios. Queri' c'a nkaban utzc'a chi nokcowini nkayoj ja ritzelal masqui congana rchok'ak'. ⁵ Ajoj nkayoj ja tijonem ja nqueya' ja winak ja kas e nimak nquena' kaj, nkayoj ja nimak tak na'oj ja nquecoj chi rwawaxic ja kas mero rna'oj ja Dios.

Nokch'ojin ruq'uin ja quina'oj winak xa nak ta nquech'ob in nkach'ec utzc'a chi mta jun na'oj ja maquita nuc'am ri' ruq'uin ja rvoluntad ja Cristo. ⁶ In jun chic, kachomin chic ki' chi nekaban castigar xa nak ta chique ja ni maqueniman wi' pro c'a tokori' xque'ekabana' castigar ja tok echomarsan chic ewi' tre ja ma tz'akatnak ta chewe tre ja nimanem.

⁷ Ixix xa jari' neya' cuenta tre ja c'o chewach pro mateya' cuenta tre ja c'o pa tak canma ja winak. Ja c'a wi' c'o jun winak nbij chewe chi bien rotak chi arja' ocnak jun apóstol rxin ja Cristo kas bien tich'obo' chi ajoj ok apóstol rxin ja kajaw Jesucristo chakaja'. ⁸ Ok apóstol rxin como arja' rya'on chake chi c'o kak'a' chewe in ma q'uixbal ta nna' ja congana nnataj chewe nojel ja rcojon pa kak'a' como ni katzij wi'. Pro jari' ixrcojon pa kak'a' chi nixkato' utzc'a chi nixq'uiyi, ma rmal ta chi nixkayoj. ⁹ Queri' nbij chewe utzc'a chi bien nch'obtaj emwal chi ja carta ja ntakel je'e ewq'uin ma ja ta rsamaj ja chaka ta nixnxibej.

¹⁰ Como ja winak ja xa netajini nquilasaj ntzi-joxic eje'e' quewa' nquibij chewe ri': —Ja Pablo tok nubanto jun carta congana cow nchaponi in congana cowlaj tak tzij nbij chipan chakaja' pro ja tok c'o chikacojol xa jun achi débil in tok ntzijoni ni majun noc wi' ja nbij, neche'e. ¹¹ Ja c'a winak ja nebin queri' chwe kas bien tiquich'obo', ja cani' nkabij chipan ja carta tok ma okc'o ta checojol ni queri' ja nekabana' cumplir ja tok xko'ekaj ewq'uin.

¹² Ja c'a rajoj ni katzij wi' chi majun kagana xtikaban ta ja cani' nqueban ja jule' winak ja

xa nqueya' kaj quek'ij queyon. Eje'e' xa e nacnak tak winak como ja rocnak ya'bal quek'ij xa quina'oj kaj eje'e' queyon. ¹³ Pro ja rajoj mta moda xtikaban ta ja cani' nqueban eje'e' xtikaya' ta kak'ij rmal jun samaj ja mta kak'a' tre ja ma yatajnak ta chake rmal ja Dios chi nkaban. Pro ja samaj ja yatajnak chake rmal ja Dios chi nkaban solo jari' nkanataj in arja' rya'on chake chi noksamaj checojol. ¹⁴ Queri' nbij chewe como ajoj ma kaminon ta ki' chipan jun samaj ja ma yatajnak ta chake rmal ja Dios chi nkaban como arja' yoyon chake chi noksamaj checojol. Como ajoj xokekaj ewq'uin nabey chi rbixic chewe ja utzlaj tzij xin Jesucristo. ¹⁵ Ajoj mta moda xtikaban ta ja cani' nqueban ja jule' xtikaya' ta kak'ij rmal jun samaj ja ma kaxin ta ja ma ajoj ta okbanyon. Pro ja kas kayben chi nq'uiy más ja yukulbal ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo in noketo' utzc'a chi nokbe nojel nat nakaj chi nkaya' más rbixic ja Jesucristo pro xarwari' nokbe pa tak lugar ja bar nokrutakel wi' ja Dios chi nokbe. ¹⁶ Nkajo' nokbe nekaya'a' rbixic ja utzlaj tzij xin Jesucristo chipan jule' chic tinamit ja más na nat c'o wi' chwach ja bar rixc'o wi' ixix. Matikajo' xko'oc ta chipan jun samaj ja junwi' banyon in xtikaya' ta kak'ij rmal. ¹⁷ Maxta c'o jun tuya' kaj ruk'ij ruyon, mejor ruk'ij ja kajaw Dios tiya'a'. ¹⁸ Queri' nbij chewe como jun achi wi xa nuya' kaj ruk'ij ruyon pro jari' matibij tzij chi nim ruk'ij ntz'at rmal ja kajaw Dios. Pro ja na Dios tibini ja wi nim ruk'ij owi mani.

11

¹ Ja c'a nwajo' chewe camic, tiq'ueje' jutz'it

epaciencia chi rc'axaxic ja jun ca'i' tzij ja xtinbij chewe ri'. Masqui xa ma ch'obolic tak tzij ta pro kas quinecoch'o' ja xtinbij chewe. ² Pro ja tzij ja xtinbij chewe ri' ma chaka ta ngana nbij chewe, rumac ja yatajnak chwe rmal ja Dios chi congana nixti'on chwe, matinwajo' ja junwi' chi ta xtiyuke' wi' ec'u'x. Queri' nbij chewe como anin solo tre ja Cristo xixnujach wi' chi solo ruq'uin arja' nyuke' wi' ec'u'x utzc'a ja tok xtipi chic jutij arja' bien ch'ajch'oj ja rewanma nixnuban presentar chwach como cani' nban presentar jun k'apoj xtan chwach ja rchajil. ³ Pro ja ranin nxbej wi', nurkaj chwe ja ban tre ja Eva ojer tok ban engañar rmal ja cumatz como ja cumatz congana listo, matzij xa queri' xtiban chic chewe ixix in junwi' chic xtech'ob in ma ruyon chi ta ruq'uin ja Cristo xtiyuke' wi' ec'u'x. ⁴ Queri' nbij chewe como ixix chaka qui' chewe ja tok ec'oli winak ne'ekaj ewq'uin, nqueya' rbixic jun Jesús chewe ja junwi' chi na chwach ja kaya' rbixic ajoj chewe. In jun chic, chaka qui' chewe wi' noc jun chic espíritu chewe ja junwi' chi na chwach ja rEspíritu Santo ja xoc chewe nabey. In jun chic, chaka qui' chewe chakaja' wi' nenimaj jun chic tijonem ja utzlaj tzij xin Jesucristo ne'xi, pro xa junwi' chi na chwach ja xenimaj nabey. ⁵ Pro jari' winak ja nquena' kaj chi congana e nimak tak apóstol pro jari' ma nimak ta quek'ij chinwach anin. ⁶ Anin ja tok nintzijoni masqui maquincowini nban rbanic ja tzij pro ja rtzobal Dios jari' bien ch'obtajnak mwal in mta ari' ja maquita kak'alasan chi utz chewach ja rtzobal Dios.

⁷ Owi maxta xajan xinban nech'ob ixix ja ma

xinc'utuj ta chewe ja ntzukbej wi' tokori' tok xinya' rbixic chewe ja utzlaj tzij xin Dios. Como anin ruq'uin nuk'a' xinsamaji utzc'a chi ixix newil ja totajem xin Dios. ⁸ C'o je'e xinc'am pwok chique ja kach'alal ja rec'o chipan jule' chic iglesia utzc'a chi nixntijoj ixix tre ja rtzobal Dios. Eje'e' xeyo' chwe ja xintzukbej wi'. ⁹ Ja c'a tok xinq'ueje' checojol ixix in tok c'o rjawaxic chwe ni majun chewe c'o ta xinc'utuj ta tre como ja kach'alal ja rec'o wawe' chipan ja departamento Macedonia eje'e' xebe wq'uin xequiya'a' chwe nak ja c'o rjawaxic chwe. Queri' xinban, ni majun nak ta xinya' ta chi ekul ja xintzukbej wi' in niquirwari' xtinban chwak cabij chakaja'. ¹⁰ Ni katzij wi' ja xtinbij chewe ri' como ja Cristo arja' c'o wq'uin chi rbixic. Ixix ja rixc'o chipan ja departamento Acaya mta jun chewe xtik'ilo ta wxin chi rbixic chi majun nak ta nya'on ta chi ekul ja ntzukben wi'. ¹¹ Pro ¿nak tre ja tok nbanon queri' chewe nech'ob ixix? ¿La xa rmal chi maquixwajo'? Ma queri' ta wach'alal, ja Dios arja' bien rotak chi nixwajo'.

¹² Pro cani' nbanonto tre ja ntzukbej wi' niquirwari' xtinban chwak cabij utzc'a chi mta quibase ja jule' chic winak ja ncajo' nquibij chi junan rbanic ja samaj ja nqueban eje'e' ruq'uin ja cani' nkaban ajoj como eje'e' congana nqueya' ruk'ij ja samaj ja nqueban. ¹³ Como eje'e' ri' winak e apóstol neche'xi, pro ma e apóstol ta xin Cristo, eje'e' e jule' ajsamajela' ja xa e banol tak engaño, xa nquecoj qui' como apóstol rxin ja Cristo pro ma katzij ta. ¹⁴ Pro maxta kas nc'asc'o'i tec'waxaj ja c'a xinbij chewe ri' como ja Satanás arja' xa banol engaño chakaja', nucoj ri' como jun ángel

ja nsakirsan kabey chikawach. ¹⁵ Rmalc'ari' tok nbij chewe, maxta kas nc'asc'o'i tec'waxaj ja tok ja rajsamajela' rxin ja Satanás nquecoj qui' como jule' ajsamajela' ja re banol tak utzil pro xarwari' nerila' na jun k'ij ja tok xtiyataj na jun rtojbalil chique jani' ja ritzelal quibanon.

* * * * *

¹⁶ Camic nbij chic jutij chewe, kas quinecoch'o' ja jun ca'i' tzij ja xtinbij chewe ri'. Maxta c'o jun chewe tuch'ob chwij chi xa ma in ch'obol ta. Nowi nech'ob chwij chi xa ma in ch'obol ta pro teya'a' jutz'it ewxquin tre ja xtinbij chewe como cani' xeya' ewxquin tre ja quibij chewe ja jule' chic winak ja xa ma e ch'obol ta. Como anin nwajo' nya' jutz'it nuk'ij chewach chakaja'. ¹⁷ Pro ma queri' ta tzijoni ja kajaw Jesucristo ja cani' nintajini nintzijoni camic como ja nmajon rbanic camic xa nintajini nmajon rya'ic nuk'ij ja cani' nuban jun achi ja xa ma ch'obol ta nuban. ¹⁸ Como e q'uiy ja winak ja xa nqueya' quek'ij rmal ja re'ocnak wi' wawe' chwach'ulew chewi' c'a tok anin chakaja' nya' na jutz'it nuk'ij camic. ¹⁹ Can nya' na jutz'it nuk'ij como ixix kas nixquicoti neya' caso chique winak ja tok xa ma e ch'obolic tak winak ta como kas jakal ewi' chi re'axaxic ja nquibij chewe. ²⁰ Como ixix chaka qui' chewe ja tok wi' c'o jun winak ja chaka nixruban mandar in nuban chewe ix cani' esclavo pa ruk'a', owi nuq'uis chewach nojel ja c'ol ewq'uin, owi nlak'aj ja renakun, owi nucoj ri' ruyon chi congana nim ruk'ij arja' chewach ixix, owi nuya' k'a' xe' tak ewey. ²¹ Ja c'a rajoj kas

q'uixbal nna' nbij chewe chi xa ok débil como ma xokcowin ta kaban ta queri' chewe.

Pro ja camic nbij chewe, eje'e' ri' winak xa nak ta ja nguibij chewe ja nquiyabej quek'ij chewach jari' nincowini nbij anin chewe chakaja' ja nyabej nuk'ij chewach xarwari' ja nintajini nbij chewe camic xa cani' ma in ch'obol ta. ²² Eje'e' kas nqueya' quek'ij chi e Hebreo pro anin chakaja' in Hebreo. Eje'e' kas nqueya' quek'ij chi e aj Israel pro anin chakaja' in aj Israel. Eje'e' kas nqueya' quek'ij chi e riy rumam can ja rAbraham pro anin chakaja' in riy rumam can ja rAbraham. ²³ Eje'e' kas nqueya' quek'ij chi e ajsamajela' rxin ja Cristo pro anin más chi na in ajsamajel chiquewach eje'e' rxin ja Cristo. Pro ja nintajini nbij chewe camic ri' cani' xa ma in ch'obol ta. Anin más chi na samaj xin Cristo nbanon, q'uiylaj mul inrapan rmal ja rtzobal Dios, q'uiylaj mul inq'uejenak pa che' in q'uiylaj mul jutz'it laj xincamsaxi. ²⁴ Ja wach tak aj Israel eje'e' xinquirapaj tza'n asial, ja jutaktij treintinueve rab asial queya' chwe in jo'o' mul ja queban queri' chwe. ²⁵ Oxmul banon chwe xc'a'y xinrapbexi in xinban jutij xinq'uiak tza'n abaj. Oxmul xinbe pa ya' rmal ja lancha jok'taji parwi' ya'. In xinban jutij jun k'ij in jun ak'a' xinq'ueje' pa nc'aj mar. ²⁶ Q'uiy ja viaje nbanon in ni c'o wi' rc'ayewal xinwil chipan. C'o rkan tak ya' xinruya' pa rc'ayewal, ec'oli ja ralak'oma' xinqueya' pa rc'ayewal, ec'oli ja wach tak aj Israel xinqueya' pa rc'ayewal, ec'oli ja ma e aj Israel ta xinqueya' pa rc'ayewal. C'o je'e' xinwil ja rc'ayewal pa tak tinamit, c'o je'e' xinwil ja rc'ayewal pa tak lugar ja bar ma ec'o ta wi' winak, c'o je'e' xinwil ja

rc'ayewal parwi' mar. C'o je'e chakaja' xinqueya' pa rc'ayewal ja winak ja nebini chi e kach'alal pro ma katzij ta ja nquibij. ²⁷ Congana jun samaj nbanon in congana xinrcosaj chakaja'. Q'uiylaj mul ja ma xinwar ta chak'a', xintij wa'al chakichi'. Q'uiylaj mul ja ma xinwa' ta, xintij pokon rmal tew in ja ntziak kas tak lawulo' chwij.

²⁸ C'a c'o na más ja rink'axnak chipan pro ma ruyon tari' como k'ij k'ij ni c'o wi' chi nukul chi nenuban cuenta nojel ja riglesia. ²⁹ Ja wi c'o jun kach'alal yawa' jari' nna' kaj chi cani' anin jun in yawa' chakaja'. Ja c'a wi c'o jun kach'alal ntakchi'ixi in wi nkaji pa il mac rmal jari' congana nti'on chwe anin chakaja'.

³⁰ Ja wi kas puersa na chi nya' nuk'ij chewach mejor quewa' nban ri', nojel ja nbanon ja nc'utuwi chi xa in jun achi in débil jari' nyabej nuk'ij. ³¹ Ja Dios ja Tatixel rxin ja kajaw Jesucristo arja' bien rotak chi ni katzij wi' ja nmajon rbixic chewe, arja' janila nim ruk'ij chijutij. ³² Ja tok xinq'ueje' pa Damasco c'o jun gobernador ja samaji chipan ja gobierno rxin ja rey Aretas. Ja c'a gobernador arja' xuya' orden chi nchajixi ja tinamit utzc'a chi ninchapi. ³³ Pro xinto'el wi' pa ruk'a' como xinya' pa jun chacach in xinkajsaxto pa jun wantana trij ja tabia ja rsutin ri' trij ja tinamit.

12

¹ Ja tok xa nuk'ij anin nya' jari' bien k'alaj chi ma-jun rc'amonto chwe. Pro ja c'a camic ri' nintzijon chic tre ja yatajnak chwe rmal ja kajaw Jesucristo cani' tre ja ntz'aton je'e cani' pan achic' in cani' tre ja k'alasan je'e chinwach rmal ja Dios. ² Anin

c'o jun achi wotak rwach, arja' xa jun quibanon ruq'uin ja Cristo. Ja c'a rachi arja' tuban catorce juna' ja c'oli xuban, chaka jalal tok c'amarel chila' chicaj in c'a chi rox caj xekaj wi'. Ja wi ni rachbil rcuerpo tok c'amarel owi ma rachbil ta jari' ma wotak ta, solo Dios otakyon. ³⁻⁴ Xarwari' bien wotak chi ja rachi c'a chipan ja paraíso c'amarel wi' ja bar c'o wi' quicotemal pro ma wotak ta wi rachbil rcuerpo owi ma rachbil ta, solo Dios otakyon. Ja c'a tok xekaji c'o jule' tzij xc'axaj tri' pro jule' tzij ja macatcowini nabij chipan jun tzobal wawe' chwach'ulew, jule' tzij ja ma yataj-nak ta chake ja rok winak chi xtikatzijoj ta. ⁵ Ja rachi ja xinbij chewe jari' nya' ruk'ij pro ja xtinya' kaj ta nuk'ij anin nuyon jari' ma can ta. Xarwari' nojel ja nbanon ja nc'utuwi chi xa in jun achi in débil jari' nyabej nuk'ij. ⁶ Ja c'a wi xtuya' gana chwe chi nya' nuk'ij chewach jari' ni katzij wi' chi c'oli nbase ja nyabej nuk'ij. Pro ja camic matinya' nuk'ij chewach como anin ni majun ngana chi c'o ta jun winak xtuban ta más nim chwe pro xarwari', titz'attaji jani' ja nc'aslemal in tic'axaxi jani' nintzijoni. ⁷ Como anin congana k'alasax je'e chinwach rmal ja Jesucristo rmalc'ari' tok c'oli xuban ja Dios chwe utzc'a chi maquita kas in nim nna' kaj rmal. Ja xuban, xuya' lugar tre ja Satanás chi c'oli cani' jun q'uix xutakto chi nurbana' pokon tre ja ncuerpo. Queri' xuban chwe utzc'a chi maquita kas in nim nna' kaj. ⁸ Ja c'a ranin oxmul xinc'utuj tre ja kajaw Jesucristo chi arja' nwasaj chwe ja banyon pokon tre ja ncuerpo. ⁹ Pro arja' quewa' xbij chwe ri': —Matinwasaj chawe como anin nsipaj ja wutzil chawe in ni majun nak chi

ta nc'atzin chawe. Queri' nbij chawe como ja poder ja c'o wq'uin más chi na nsamaji chipan ja rac'aslemal ja tok bien nch'obtaj amwal chi xa at jun achi at débil, ne' chwe. Rmalc'ari' ja tok congana ninquicoti nya' nuk'ij rmal ja debilidad ja c'o je'e chwe utzc'a chi ni nsamaj wi' ja poder xin Cristo chipan ja nc'aslemal. ¹⁰ Rmalc'ari' ja tok ninquicot rmal ja bien nch'obtaj mwal chi anin in jun achi ja xa in débil, cani' tre tok nintz'uji in ninyok'i rmal ja samaj xin Dios in cani' tre tok c'o je'e nuban falta chwe rmal ja samaj, in cani' tre tok nban pokon chwe in tok ning'ueje' pa rc'ayewal rmal ja Cristo. Ninquicoti como ja tok bien nch'obtaj mwal chi xa in débil jari' congana nsamaji ja poder xin Cristo chipan ja nc'aslemal.

¹¹ Ja nbanon chewach camic cani' nuban jun achi ja xa ma ch'obol ta nuban como xinya' nuk'ij chewach. Pro emac ixix ja tok puersa xinban queri'. Queri' nbij chewe como ja kas rubey, ixix ta nari' xeya' ta nuk'ij chiquewach ja jule' chic winak ja nquena' kaj chi congana e nimak tak apóstol. Ja ranin masqui nna' kaj chi ni ma inc'o ta pro eje'e' ni ma nimak ta wi' quek'ij chinwach. ¹² C'oli nojel rwach ja nimak tak milagro ja xinban checojol jari' nc'utuwi chi in jun apóstol in congana q'ueje'e ja npaciencia chi rbanic ja samaj. ¹³ ¿La c'o ta c'a jun samaj ja xinban chiquicojol ja jule' chic iglesia ja ma xinban ta checojol ixix chakaja'? Pro xarwari', ni majun nak ta xinya' ta chi ekul ja xintzukbej wi'. ¿La xajan c'ari' ja xinban queri' chewe nech'ob ixix? Chanumac.

¹⁴ Roxmul awa' ja xquinbe ewq'uin ri' wach'alal in ni mta wi' ja xtinya' ta chi ekul ja ntzukbej wi'. Queri' nbij chewe como ma emeba'il ta ja nintajini ncanoj, ixix ja nixwajo'. Como ixix ix cani' tak walc'wal in ja ralc'walaxela' ma rubey ta ja xtiquemol ta ruchi' ja quimeba'il in xtiqeya' chi ta c'a chique ja tatixela' pro ja kas rubey, ja tatixela' eje'e' nquemol ruchi' ja quimeba'il ja nqueya' can chique ja tak calc'wal. ¹⁵ Ja c'a ranin xa nak ta ja c'o wq'uin in conforme nsach pan ecuenta chi eto'ic, hasta ninquicoti nya' wi' pan ecuenta chakaja'. Ja wi anin más na nixwajo' in wi ma kas ta ninewajo' ixix pro masqui queri' neban chwe pro nij in conforme wi' nya' wi' pan ecuenta chi eto'ic.

¹⁶ Pro maxla quewa' nebij chic chwe ri': —Ja Pablo masqui mta xuya' chi kakul ja xtzukbej ri' pro como congana listo xa engaño nuban chake, xa c'o jun trampa rchomin chi rlasaxic ja pwok chake, maxla nixche'e. ¹⁷ Ja rajsamajela' ja xenu-takel ewq'uin ¿la c'o ta c'a jun chique ja xixerbana' ta engañar, la c'o ta c'a pwok kawasaj ta chewe?

¹⁸ Anin xinc'utuj jun utzil tre ja Tito chi arja' nbe ewq'uin in c'o jun kach'alal xintakel trij chakaja'. Ja c'a Tito ¿la c'o ta c'a jun engaño xuban chewe? ¿La ma ja ta c'a mismo Espíritu Santo uc'ayon kaxin chi ok ca'i' xetz'at? ¿La ma jun ta la'an ja bey ja kuc'aj ruq'uin chi ok ca'i' nech'ob ixix?

¹⁹ Ja noktajini nkabij chewe maxla ja nech'ob ixix chi jari' nkatobej ki' chewach pro ma queri' ta. Nojel ja kamajon rbixic chewe, chwach Dios nkabij in xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo chi rbixic. Chak'laj wach'alal, nojel ja nkabij chewe

utzc'a chi nq'uiy más ja yukulbal ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo rmal. ²⁰ Queri' nbij chewe como anin nxbej wi' emwal como ja tok xquinekaj ewq'uin maxla ma queri' ta emajon rbanic ja cani' nwajo' chewe chi neban in maxla xa ma qui'il ta ja nenbana' ewq'uin ja cani' newajo' chwe chi nenbana'. Maxla xa ch'a'oj ja remajon rbanic tri' owi aquiakarem owi ayewal owi banoj tak división owi xa ewi' ja remajon rtzijoxic owi xa wixwotem owi xa ek'ij ixix ja remajon rya'ic. Maxla xa ixyojtajnak ja tok xquinekaji. ²¹ Anin nxbej wi' emwal como ja tok xquinekaj chic jutij ewq'uin maxla quewa' xtuban chwe ja Dios ri', maxla xa q'uixbal nna' chic chewach rmal ja rebanon. Maxla rjawaxic chi ninok' cumal ja rec'oli chewe ja ni c'o wi' ja il mac queban ojer in ni c'a c'o na wi' ja ritzelal ja quimajon rbanic camic cani' chique ja winak ja nqueban xa nak ta ja ntz'ilorsaj ja rac'aslemal in chique ja rachi'i' ja nemacun cuq'uin ixoki' in chique ja winak ja ni majun queq'uix nqueban ja ritzelal chiquewach ja winak.

13

¹ Roxmul awa' ja xquinbe ewq'uin ri'. Ja c'a tok xquinekaj ewq'uin quewa' nkaban ri', ja wi c'o jun kach'alal ja c'o ril xuban in wi ec'o ca'i' owi e oxii' testigo ja xetz'atowi ja ma utz ta xuban jari' nc'utu chikawach chi ni katzij wi' chi c'o ril. ² Ja tok xinq'ueje' checojol ja pa rcab viaje xinbij chique ja quimajon rbanic ja ritzelal chi cow nenuchap na in queri' nbij chic chique chakaja' ja jule' chic ja quimajon rbanic ja ritzelal camic, masqui

ma inc'o ta ewq'uin pro mta moda ja maquita
 cow xquenuchap ja tok xquinekaj chic ewq'uin.
³ Como ixix newajo' ninec'ambajaj, como newajo'
 newotakij ja wi ni katzij wi' chi ja Cristo nbin chwe
 ja nbij chic chewe ixix pro jari' bien netz'at na.
 Ja c'a Cristo arja' ma débil ta, sobre poder ja c'o
 ruq'uin chi quibanic castigar ja rec'o checojol ja
 nebanowi ja ritzelal. ⁴ Queri' nbij chewe como
 arja' masqui xa débil ja tok camsax chwach cruz
 pro ja camic c'asli rmal ja poder xin Dios ja rocnak
 chic tre. In queri' c'a chake ajoj chakaja', xa ok
 débil rmal ja xa jun kabanon ruq'uin pro ja tok
 xkobe ewq'uin chi echomixic jari' ma ok débil chi
 ta, okc'as chic ruq'uin rmal ja poder xin Dios ja
 rocnak chic chake tri'.

⁵ Bien c'a tec'ambajaj kaj ewi' eyon, ixix c'a
 quixtz'atowi ja wi ni katzij wi' chi c'oli ja yukulbal
 ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo. ¿La ma ewotak ta
 c'a chi c'oli ja Jesucristo pa tak ewanma? Queri'
 rbanic ja wi ni katzij wi' chi ix xin Cristo. ⁶ Pro ja
 tok xko'ekaj ewq'uin c'o nseguro chi bien netz'at
 na chi ajoj ni katzij wi' chi ok apóstol xin Cristo.
⁷ Pro ja c'a camic kamajon rc'utuxic tre ja Dios
 chi nixruto' utzc'a chi mateban ja ritzelal. Pro
 ma ja ta ja kas nkajo' chewe chi nkacoj chewij ja
 poder ja nc'utu chewach chi ni katzij wi' chi ok
 apóstol xin Cristo. Ja kas nkajo' chewe chi neban
 ja rutzil. Queri' nkajo' chewe masqui ja rajoj
 xkotz'ati cani' mta ja poder xin Cristo pa kak'a'.
⁸ Queri' nbij chewe como ajoj mta moda ja c'o
 ta xtikaban ja matuc'am ri' ruq'uin ja utzlaj tzij
 xin Jesucristo pro solo ja nuc'am ri' ruq'uin jari'
 nkaban. ⁹ Como ajoj congana nokquicoti ja tok ma

rjawaxic ta nkacoj chewij ja poder xin Cristo ja c'o pa kak'a' in tok c'o poder ewq'uin chi rbanic ja rutzil. Congana kamajon rbanic orar pan ecuenta utzc'a chi nq'uiyi in nwachini ja rutzil xin Dios pa tak ewanma. ¹⁰ Rmalc'ari' ja tok cow xixnuchap jutz'it chipan awa' jun carta ja ntakel ewq'uin ri' como ja tok xquinekaj ewq'uin xa ma qui'il ta ja wi cow nixnuchap na in ncoj na chewij ja poder ja ya'on pa nuk'a' rmal ja kajaw Jesucristo. Como jari' poder yatajnak chwe chi ncoj chi eto'ic utzc'a chi nixq'uiyi, ma rmal ta chi nixnuyoj.

¹¹ Camic nbij chewe wach'alal, quixquicoti. Techomarsaj c'a ja ma utz ta je'e ja remajon rbanic, Dios ta xtiyukban ec'u'x, xta jun neban, maxta síc' ch'a'oj teban. Ja wi nenimaj ja c'a xinbij kaj chewe ri' jari' nq'ueje'e ja Dios ewq'uin, arja' nyowi ja rajoben ri'il pa tak kanma, arja' nyowi ja quicotemal. ¹² Teya'a' rutzil ewach chibil tak ewi' pro ruq'uin ta ja rajoben ri'il xin Dios. ¹³ Canojel ja re xin Dios ja rec'o wq'uin eje'e' nquetakel rutzil ewach.

¹⁴ Ja rutzil ja nsipaj ja kajaw Jesucristo rach-bil ja rajoben ri'il xin Dios jari' xtiq'ueje' ta ewq'uin ewanojelal in xtiq'ueje' ta ja rEspíritu Santo ewq'uin chakaja', xta jun xtuban chewe ewanojelal. Amén.

Ja C'ac'a Chominem
New Testament in Tz'utujil Western; tzj
(GT:tzj:Tz'utujil)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tz'utujil

Dialect: Western

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tz'utujil [tzj] (Western), Guatemala

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tz'utujil

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

9edbc891-45bd-575d-b4d1-5ba8f0ea4ba8